

невід'ємною частиною освітнього процесу, пронизуючи всі навчальні дисципліни та виховну роботу.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Проблема формування нового вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. *Європейські педагогічні студії*. 2012. Вип. 1–2. С. 27–39.
2. Бех І. Виховання у дітей миролюбства. *Початкова школа*. 1999. № 8. С. 17–20.
3. Кант І. Ідея загальної історії у всесвітньо цивільному плані (1784). *Твори: в 6 т.* Київ : Думка, 1966. Т. 6. С. 5–23.

Вікторія ПОНОМАРЕНКО

ПЕДАГОГІКА МИРУ В ТВОРЧОСТІ ДЖОНА ПОЛА ЛЕДЕРАХА

Джон Пол Ледерах — американський науковець, практик і теоретик у галузі миротворчості та врегулювання конфліктів. Один з найвпливовіших мислителів у галузі миробудування. Окрім теоретичного аналізу соціальних і політичних конфліктів, він брав активну участь у миротворчих процесах у різних регіонах світу. Доктор Ледерах став відомим завдяки своєму акценту на «трансформації конфлікту». На його думку, конфлікт — це не просто криза, яку потрібно вирішити, а можливість для соціального зростання, трансформації та змін на краще. Ледерах почав виступати за реструктуризацію відносин між сторонами конфлікту, що стало основою для побудови найбільш тривалого й стійкого миру.

Основною категорією моделі Ледераха є примирення. Його можна розуміти і як мету, і як місце. Примирення автор визначає як програму дій, оскільки його вибудовано на стосункових аспектах конфлікту. А також як простір, місце зустрічі сторін конфлікту. Водночас, як пише Ледерах, примирення має справу з трьома парадоксами. Перший полягає в тому, що сприяє між відкритим вираженням болісного минулого. Другий - примирення надає місце для зустрічі істини та милості. Третій – примирення визнає потребу надати час та місце як для справедливості, так і для миру [4].

Підхід Ледераха також включав глибоке розуміння культурного контексту та активну участь громади у перетвореннях. Письменник зазначав, що вирішення конфліктів не повинно нав'язуватися зовнішніми силами, а має бути органічним і виходити зсередини спільноти. Протягом свого життя письменник створив низку праць на тему миротворчості та примирення. Робота доктора Ледераха в різних частинах світу має велике значення для дослідників і практиків у сфері соціальних змін, і ці праці

особливо корисні для тих, хто займається затяжними конфліктами. Роботи Джона Пола Ледераха, а саме «Розбудова миру: стійке примирення в розділених суспільствах» та «Підготовка до миру: трансформація конфліктів у різних культурах», висвітлюють різні погляди та системні підходи до примирення та трансформації конфліктів. Ці роботи спрямовані на побудову сталого та надійного миру. У кожному випадку автори наголошують на важливості розуміння проблем конфлікту, його культурних особливостей та важливості залучення місцевих громад до миротворчого процесу.

«Розбудова миру: стійке примирення в розділених суспільствах» — фундаментальна праця, в якій автор пропонує новий підхід до розбудови миру. Замість традиційного підходу до врегулювання конфліктів, який фокусується на тимчасових угодах і вирішенні конкретних конфліктів, автори цієї роботи роблять акцент на побудові стійких відносин і відновленні соціальних структур, які ведуть до тривалого миру [3].

Автор окреслює різні точки зору, які розглядають конфлікт не як проблему, яку потрібно вирішити, а як можливість для соціальної трансформації. Ця концепція включає зміну моделей поведінки між сторонами конфлікту, побудову нових соціальних структур і, звичайно, відновлення довіри, яка може підтримувати мир у довгостроковій перспективі. Ця концепція базується на ідеї «горизонтальних» і «вертикальних» відносин у миробудуванні. Горизонтальні відносини стосуються взаємодії між різними групами в конфлікті. Вертикальні відносини — це відносини між однією групою і владою. Автори підкреслюють, що успішна розбудова миру вимагає розвитку обох рівнів. Автор представляє модель розбудови миру, яка працює на трьох рівнях:

- мікрорівень: громади, де конфлікти між сусідами та різними групами відбуваються найчастіше. Ледерах зазначає, що саме на цьому рівні миротворчі ініціативи адаптуються до місцевих соціальних і культурних умов;

- середній рівень: цей рівень включає місцеві еліти, організації громадянського суспільства та релігійних лідерів. Ці групи зазвичай виступають посередниками у вирішенні конфліктів;

- макрорівень: цей рівень включає політичних лідерів та уряди, які приймають рішення на національному рівні.

Примирення: ця концепція є центральним елементом у вирішенні сучасних конфліктів і відновленні розділених суспільств. Примирення відіграє ключову роль на всіх етапах розбудови миру і має важливе значення для відновлення енергії, яка є рушійною силою конфлікту. Для того, щоб відновити відносини, необхідно розробити нові способи створення простору для вирішення емоційних і психологічних аспектів конфлікту.[2] Ледерах вважає, що побудова миру – це тривалий процес перетворень у суспільстві, який включає в себе не тільки припинення

насильства, а й зміцнення довіри, відновлення відносин і створення стійких структур.

Вчений вводить термін «світова інфраструктура», який повинен включати в себе не тільки політичні рішення, а й довгострокове співробітництво на різних рівнях. Хоча величезний біль та глибоко вкорінена ворожнеча супроводжують будь-яку війну, природа сучасних умов збройного конфлікту, коли сусіди, а часом і члени родини бояться одне одного, коли кожен проливає кров, — перетворює емоційний, світоглядний, соціально-психологічний та духовний його аспекти на основні, а не другорядні питання [1].

Деякі автори, наприклад, Роланд Пари, стверджує, що підхід Ледераха іноді недостатньо враховує складність міжнародної політики, яка впливає на локальні конфлікти. Водночас автор визнає, що його моделі допомогли інтегрувати гуманітарні аспекти в політику миру.

«Розбудова миру» стала однією з провідних праць у галузі миротворчості. Це пов'язано з тим, що автор пропонує системний і глибокий підхід до вирішення конфліктів, який передбачає соціальні, політичні та культурні трансформації.

Отже, своїми роботами Джон Пол Ледерах зміг показати, що сталий мир можливий лише завдяки інклюзивному підходу, який залучає всі зацікавлені сторони до миротворчого процесу. Ідеї автора мають вирішальне значення для вирішення конфліктів у суспільстві та побудови тривалого миру.

Список використаних джерел

1. "Добірка цитат з праці Джон Пола Ледерака «Розбудова миру. Стале примирення у розділених суспільствах»." Відкритий Православний Університет, 14 червня 2021,
2. Ледерах Дж. П. (1997). Побудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Видавництво Інституту миру США. Доступно за посиланням: <https://gsdrc.org/document-library/building-peace-sustainable-reconciliation-in-divided-societies/>.
3. Ледерах Джон Пол. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Переклад з англ. Д. Каратеева та Л. Лозової. Київ: Дух і Літера, 2020. Доступно за посиланням: <https://duh-i-litera.com/bookstore/rozbudova-miru-stale-primirennja-v-rozdilenix-suspilstvax>.
4. Розбудова миру: сталий мир і примирення в розділених суспільствах <https://oou.org.ua/2021/06/14/dobirka-czytat-z-praczi-dzhon-pola-lederaka-rozbudova-myru-stale-prymyrennya-u-rozdilenyh-suspilstvah/>